

EZOP MASALLARI VA ULARNING BUGUNGI KUNDAGI IBRATLARI HAQIDA

Ahmedova Pokiza Rustam qizi¹

O'zbek tili va adabiyoti 2-bosqich talabasi

Nurgeldiyeva Bike Umit qizi²

Turkman tili va adabiyoti 2-bosqich talabasi

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti,

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7031139>

ARTICLE INFO

Received: 22nd August 2022

Accepted: 25th August 2022

Online: 29th August 2022

KEY WORDS

Matallar , naql , maqollar ,
qadimgi davrlar

ABSTRACT

ezop matallarining bugungi kundagi ahamiyati haqida gapiradigan bo'lsak bugun yosh avlodga ham munosib tarbiyaviy ahamiyatga ega.

Uning masallarida hayvonlar obrazida insonlarning asl yuzi va ularning niyatlari yashiringan bo'ladi

Rivoyatlarga taqaladigan bo'lsak , millodan avvalgi VI asrda Yunonistonda quldorlik tuzumi hukm surgan paytda qullar orasida yetishib chiqqan bir donishmand bo'lgan ekan . U yevropa ahliga Ezop nomi ostida tanilgan ekan .Uning asl kelib chiqishi o'sha davrlardagi Frigiya mamlakatidan bo'lib , urushlar natijasida qul qilib olinib Yunonistonga kelib qolgan ekan . Ezop aql farasati va topqirligi bilan xo'jayinlarining mushkullarini oson qilib berib , ularning e'tiboriga tushgan degan naqlar mavjud .Ezop hayoti haqidagi ma'lumotlar o'sha davr va undan keyingi asrlardagi tarixchilar tomonidan yozib qoldirilgan rivoyatlar orqali yetib kelgan . Uning 500 ga yaqin masali qadim davrlardayoq jamlanib , " " Ezop masallari " nomi ostida kitob qilingan va donishmandlik o'g'itlari sifatida bugungi kunda ham dunyoga tanilib kelinmoqda .

Ezopning bir qancha matallari mavjud bo'lib ulardan ayniqsa " Yovvoyi echkilar bilan cho'pin " , " Kiyik bilan tokzor " , " Bo'ri bilan laylak " , " Eshak bikan baqalalar

" kabi matallari juda mashhur bo'lib bugungi kunda ham ibrat vazifasini bajarib kelmoqda .

Ezopning " Yovvoyi eshkilar bilan cho'pon " masalliga tuxtaladigan bo'lsak yangi do'stlarni eskillaridan afzal tutuvchilar bilan do'stlashishga shoshilmaslikga , zero yana yangi do'stoar kelganda siz eskillaridan bo'lib qolishi haqida bu masalda elgari so'riladi .

Do'stga sadoqat , vafodorlik haqida ham hazrat Alisher Navoiy ham shunday fikrlarni aytib o'tganlar : " Do'st uldirki , o'ziga ravo ko'rmagan narsasini do'stiga ham ravo ko'rmaydi . O'zi do'sti uchun o'limga tayyor bo'lsa ham , ammo do'stini bu ishga sherik qilmaydi " .

Do'stlik degan so'z bilan sadoqat , do'stga sodiqlik tushunchasi doimo yonma yon kelmog'i lozim . Inson hayoti davomida juda ko'p qaltis vaziyatlarga tushishi , turli sinovlarga duch kelishi mumkin .Ana shunday sharoitda faqat o'z manfaatini o'ylab, sizni yolg'iz tashkab ketadagan yoki

boshqa odamlarni do'st tutib ketadiganlardan nariroq bo'lgan ma'qul.

Do'stlik haqida azaldan rivoyatlar maqol va matallar mavjud bo'lib kelgan. Shunday bir naql bor ekan . Unda ikki do'st yulda ketar chog'ida yulidan sher kelib yotganligini ko'rishadi va sherdan qochish niyatida yonidagi do'sti daraxtga chirmashib qochib ketadi . U do'stini yolg'iz tashkab qochgan edi . Shunda narigi do'sti nima qilish kerak ligini bilmasdan talvasaga tushib qoladi va yulning o'rtasiga o'lgandek yotib oladi . Sher ham buni yiniga kelib o'lgan ekan deb indamsadan ketadi shunda daraxtdagi do'sti yerga tushib sher senga nima dedi deb so'raydi shunda u seni og'ir vaziyatda tashkab qichib ketadigan do'stlardan ehtiyot bul deb aytdi deydi . Bu naqldan ibrat oladigan bo'lsak bizning yaxshi kunimizda yonimizda bo'lib yomon kunimizda bizni tashlab ketadigan do'stdan foyda yuq demoqda. Sening siringni bilib sotgan do'sting do'st emas aksincha sening ojiz tominigdan foydalanmagan dushmaning do'stdir .

Ezop insonlar tabiatidagi tuban illatlarni , yaramas xususiyatlarni juda aniq anglab, lo'ndagina majoziy voqea asosida uninv mohiyatini ko'rsatib beradi .Quruq safsata yoki pand -nasihat bilan emas , aynan bo'lishi uchrashi mumkin bo'lgan hayotiy hodisani shartli ramziy hikoya vositasida katta tarbiyaviy ahamiyatga ega bir shaklda ifoda etadi .

Ezopning yana bir matalliga to'xtaladigan bo'lsak " Eshak bilan baqalar " .

Xalqimizda" Birni ko'rib shukr qil , birni ko'rib fikr qil " , - degan maqol bor . Nogahon toyib ketib , yiqilgan eshak , biroz tin olib , kuch to'plab , yana oyoqqa turishi va yo'lida davom etishi mumkin edi .Ammi u mutlaqo chorasiz qolgan kabi ayyuhannos solib , faryod chekadi

.Vaholanki , undan ko'ra yuz chandon yomonroq ahvolda , bir umr botqoqda yashayotgan baqalarni ko'rib o'z holatiga shukr qilishi , ahvolini yaxshilash chorasini ko'rishi lozim edi .Hayotda bunday holatlar uchrab turadi . Sovuqqonlik bilan muammolar haqida o'ylab ko'rilsa , hammasiga biror tadbir topish mumkin. Muhimi , aqlni ishlatishda , qiyinchilklarga sabrli bo'lishdadir .

Shunday ekan har bir narsaga shukr etmog'imiz darkor . Har bir kunimiz uchun Allohga shukr etishimiz kerak .

Har bir daqiqa uchun har soniya nafas olayotganimiz uchun. Hammasiga shukr etmog'imiz kerak .

Ko'rinadiki , Ezop masallari hayotiyliigi bilan , odamlarning fazilat-u nuqsonlari , qusur -kamchilklari , noto'g'ri xatti - harakatlariini aniq ko'rsatib bera olgani, ma'naviy ibrati bilan hozir ham o'z ahamiyatini saqlab kelmoqda . Bugungi kunda ham Ezop masallari biz uchun ibrat vazifasini bajarib kelmoqda .

Ikki odam bir-biriga do'st bo'ldilar chunon, Bir nafas ayrilmas erdi bir-biridan ikki jon. Maslahat birla safar qilmoqni aylab ixtiyor, Bo'ldilar sahro tamoshosi uchun bir kun ravon. Yo'lda bir daryodan o'tmak to'g'ri keldi do'stlara, O'lturub bir kemaga ketmog'da erdilar hamon. Bir zamon to'lqun kelub ul kemani qildi xarob, Ul iki o'rtog' yiqildilar suv uzra nogahon. Suv yuzinda ul zamon ketmakda erdilar oqib, Suvchilar keldilar ushlab olg'ali suvdan amon. Ul iki do'stning birini tutsa, suvchig'a dedi: Qo'y mani, avval borub, do'stumni qutqar beziyon. Suvchi borub ushlasa o'rtog'ini, Ul ham aylar do'st qutulsun deb fig'on.

Ko'rdingizmi, ey suchuk o'g'lonlarim, Do'stlig'dan bu siza bir doston.

References:

1. WWW.ZIYO.COM.
2. WWW.ADABIYOT.UZ